

KIJKWIJZER: THUISTAAL IN EEN KRACHTIGE LEEFOMGEVING IN DE BUITENSCHOOLSE KINDEROPVANGⁱ

AANBOD/EEN RIJKE OMGEVING	Infrastructuur	Schaal
	1. Poppen-, lees-, luister-, computer-, constructie-, stempelhoek ...	1 2 3 4 5 6
	2. De indeling en afbakening van de hoeken is duidelijk zichtbaar voor kinderen.	1 2 3 4 5 6
	3. De kinderen hebben voldoende ruimte om te spelen.	1 2 3 4 5 6
	4. Aanpalende hoeken storen elkaar niet.	1 2 3 4 5 6
	5. De materialen zijn intact en aantrekkelijk.	1 2 3 4 5 6
	6. De speelhoeken zijn overzichtelijk en de materialen zijn toegankelijk voor de kinderen. Alles is zo geplaatst dat het kinderen uitnodigt tot exploreren.	1 2 3 4 5 6
	7. Er is voldoende uitdaging binnen de hoeken.	1 2 3 4 5 6
	8. Naast de basishoeken zijn er hoeken die inspelen op de interesses van kinderen, bijvoorbeeld experimenteerhoek, timmerhoek ...	1 2 3 4 5 6
	9. De hoeken worden zo bij elkaar gezet dat ze het spel van de kinderen bevorderen.	1 2 3 4 5 6
	10. Inrichting van de ruimte is op maat van het kind.	1 2 3 4 5 6
	Specifiek toegespitst op thuistaal/thuiscultuur	
	1. Ik zorg ervoor dat de thuiscultuur van de kinderen zichtbaar is in de ruimte.	1 2 3 4 5 6
	2. Ik zorg ervoor dat de thuishoeken van de kinderen zichtbaar zijn in de ruimte.	1 2 3 4 5 6

AANBOD/EEN RIJKE OMGEVING	Materialen en activiteiten	Schaal
	1. In elke speelhoek of ruimte is voldoende materiaal voor het aantal aanwezige kinderen: niet te weinig, maar ook geen overweldigend aanbod.	1 2 3 4 5 6
	2. De materialen worden zodanig bij elkaar geplaatst dat ze het spel bevorderen.	1 2 3 4 5 6
	3. Er is een dagelijks aanbod van al dan niet begeleide activiteiten.	1 2 3 4 5 6
	4. Er is materiaal aanwezig waardoor alle ontwikkelingsgebieden gestimuleerd worden: grote en kleine motoriek, taalontwikkeling, zintuiglijke ontwikkeling, ruimtelijk inzicht, sociale vaardigheden.	1 2 3 4 5 6
	5. Het materiaal en de aangeboden activiteiten zijn afgestemd op de verschillende behoeften, interesses en ontwikkelingsniveaus van de kinderen.	1 2 3 4 5 6
	6. Er wordt regelmatig variatie aangebracht, zodat kinderen nieuwe uitdagingen krijgen.	1 2 3 4 5 6
	7. Er wordt nagedacht over de functie van activiteiten.	1 2 3 4 5 6
	8. Er worden activiteiten aangeboden op basis van waargenomen interesses van kinderen.	1 2 3 4 5 6
	Specifiek toegespitst op thuistaal/thuiscultuur	
	1. Ik zorg ervoor dat er (in de hoeken) anderstalig materiaal aanwezig (boekjes, cd's, liedjes ...) is.	1 2 3 4 5 6
	2. Ik zorg ervoor dat de thuiscultuur en de thuistalen zichtbaar aanwezig zijn door bijvoorbeeld lege verpakkingen van winkelproducten, inrichtingsmaterialen, verkleedkledij ...	1 2 3 4 5 6
	3. Ik zorg ervoor dat de diversiteit van de kinderen in de opvang terug te vinden is in het spelmateriaal: poppen met verschillende huidskleuren, poppenkleertjes, posters, afbeeldingen in boeken ...	1 2 3 4 5 6

	4. Ik vermijd activiteiten waarbij culturen stereotiep worden benaderd.	1 2 3 4 5 6
	5. Ik betrek ouders om activiteiten te doen in de groep waarbij de thuistaal en thuiscultuur binnengebracht wordt.	1 2 3 4 5 6

RUIJTE VOOR INITIATIEF/VRIJHEID EN PARTICIPATIE	Keuzevrijheid	Schaal
	1. Kinderen kunnen zelf kiezen uit verschillende activiteiten. Zij bepalen zelf met wat ze spelen, of ze meedoen aan een activiteit of liever met iets anders spelen.	1 2 3 4 5 6
	Specifiek toegespitst op thuistaal/thuiscultuur	
	1. Ik laat kinderen de keuze om – zo mogelijk – ook materialen en activiteiten te kiezen in hun thuistaal.	1 2 3 4 5 6
	2. Ik stimuleer de inbreng van de kinderen (in de thuistaal) bij activiteiten.	1 2 3 4 5 6

RUIJTE VOOR INITIATIEF/VRIJHEID DEN	Regels en afspraken	Schaal
	1. Regels en grenzen zijn functioneel, zorgen voor een vlot verloop van de activiteiten en bevorderen het nemen van initiatieven.	1 2 3 4 5 6
	2. Regels en afspraken zijn duidelijk voor de kinderen.	1 2 3 4 5 6
	3. Regels en grenzen worden aan de kinderen uitgelegd, rekening houdend met hun bevattingsvermogen. Zo mogelijk worden zij samen afgesproken.	1 2 3 4 5 6

	4. Kinderen kunnen mee de verantwoordelijkheid dragen voor praktische dingen in de opvang.	1 2 3 4 5 6
	5. De kinderen worden mee betrokken bij het nemen van allerlei beslissingen.	1 2 3 4 5 6
	Specifiek toegespitst op thuistaal/thuiscultuur	
	1. Ik zet de thuistaal in ter verduidelijking van regels en grenzen.	1 2 3 4 5 6
	2. Ik vraag ouders om regels en grenzen te vertalen als ondersteuning voor de kinderen.	1 2 3 4 5 6
	3. Ik stimuleer dat kinderen ter verduidelijking van regels en grenzen hun thuistaal gebruiken.	1 2 3 4 5 6
	4. Ik gebruik pictogrammen of ander beeldmateriaal ter visualisering van regels en afspraken.	1 2 3 4 5 6

BEGELEIDINGSSTIJL/INLEVING	Stimulerende tussenkomsten	Schaal
	1. Ik geef tijdens spelmomenten impulsen, hints om het spel te verrijken.	1 2 3 4 5 6
	2. Het enthousiasme en de manier waarop activiteiten worden aangeboden, werken aanstekelijk. Het stimuleert de nieuwsgierigheid van de kinderen en motiveert hen om verder te exploreren.	1 2 3 4 5 6
	3. Ik stel vragen of kom tussenbeide waardoor de kinderen aan het denken gezet worden.	1 2 3 4 5 6
	4. Ik geef extra aandacht aan kinderen die moeilijk tot spel komen.	1 2 3 4 5 6
	Specifiek toegespitst op thuistaal/thuiscultuur	
	1. Ik stimuleer kinderen tijdens spelmomenten om in te brengen hoe iets in hun taal of cultuur gaat.	1 2 3 4 5 6
	2. Ik probeer kinderen te enthousiasmeren door ook hun taal en cultuur te betrekken.	1 2 3 4 5 6
	3. Ik grijp de diversiteit in de opvang aan om de nieuwsgierigheid te wekken.	1 2 3 4 5 6

BEGELEIDINGSSTIJL/INLEVING	Gevoeligheid voor beleving	Schaal
	1. Bepaalde situaties worden aangegrepen om individuele aandacht aan de kinderen te besteden.	1 2 3 4 5 6
	2. Ik verwoord vaak wat het kind ervaart.	1 2 3 4 5 6
	3. De kinderen vinden bij mij voldoende warmte, genegenheid en zorg.	1 2 3 4 5 6
	4. Er wordt extra aandacht besteed aan en begrip getoond voor kinderen die het moeilijker hebben.	1 2 3 4 5 6
	5. Kinderen worden uitgenodigd om te vertellen over wat ze voelen, denken, doen, verwachten.	1 2 3 4 5 6
	6. Ik geef positieve feedback op initiatieven van kinderen, door belangstelling te tonen, uitleg te vragen, te verwonderen, te bevestigen ...	1 2 3 4 5 6
	Specifiek toegespitst op thuistaal/thuiscultuur	
	1. Ik ga als begeleider evengoed in op wat kinderen zeggen in hun thuistaal.	1 2 3 4 5 6
	2. Ik ga in eerste instantie in op/ik beoordeel uitingen in de thuistaal vanuit de boodschap, niet vanuit de gebruikte taal.	1 2 3 4 5 6
	3. Ik gebruik woordjes in de thuistaal van het kind om te troosten, op het gemak te stellen, te begroeten ...	1 2 3 4 5 6
	4. Als een kind me aanspreekt in zijn/haar thuistaal, doe ik al het mogelijke om het kind te begrijpen.	1 2 3 4 5 6

BEGELEIDINGSSTIJL/INLEVING	Autonomie verlenen	Schaal
	1. Kinderen mogen activiteiten kiezen die hen aanspreken en hun keuzes worden gerespecteerd.	1 2 3 4 5 6
	2. Kinderen krijgen ruimte om te experimenteren, een eigen weg te volgen bij activiteiten.	1 2 3 4 5 6
	3. Ik geef de kinderen voldoende ruimte tot zelfstandigheid in plaats van het vlug zelf te doen. Er zijn momenten waarop ik bewust niet tussenbeide kom.	1 2 3 4 5 6
	Specifiek toegespitst op thuistaal/thuiscultuur	
	1. Ik geef kinderen de keuze/moedigheid om iets te doen in hun thuistaal of in een andere taal, bijv. een lied, tellen, spelletje spelen ...	1 2 3 4 5 6
2. Ik laat kinderen toe zelf iets uit te proberen in hun thuistaal en hierbij mag er al eens iets misgaan.	1 2 3 4 5 6	

GROEPSKLIMAAT/ZICH (in de groep) THUIS VOELEN	Sfeer en relaties	Schaal
	1. Er is een ontspannen, gezellige sfeer.	1 2 3 4 5 6
	2. Ik maak deel uit van de groep en hou me niet afzijdig.	1 2 3 4 5 6
	3. De kinderen hebben een goede band met mij, vinden hier een toevlucht en zoeken contact zonder afhankelijk te worden.	1 2 3 4 5 6
	Specifiek toegespitst op thuistaal/thuiscultuur	
	1. Ik laat het gebruik van thuistaal toe bij de kinderen onderling.	1 2 3 4 5 6
2. Hierbij let ik erop dat kinderen niet uitgesloten worden.	1 2 3 4 5 6	

GROEPSKLIMAAT/ZICH (in de groep) THUIS VOELEN OMGEVING	Initiatieven	Schaal
	1. Voor de aankleding van de ruimte zijn sfeervolle en zachte materialen gebruikt.	1 2 3 4 5
	2. In de ruimte wordt er plaats gemaakt voor wat de kinderen gemaakt hebben of voor datgene waarmee ze die dag bezig geweest zijn.	1 2 3 4 5 6
	3. Kinderen herkennen in de ruimte hun thuissituatie.	1 2 3 4 5 6
	4. Er wordt expliciet gewerkt aan het creëren van een band tussen de kinderen en het samen beleven van gezellige momenten.	1 2 3 4 5 6
	5. Er wordt aandacht besteed aan de onderlinge relaties tussen kinderen.	1 2 3 4 5 6
	6. Kinderen worden gestimuleerd om hun gevoelens te uiten. Ik help hen in het herkennen en verwoorden van de verschillende gevoelens.	1 2 3 4 5 6
	Specifiek toegespitst op thuistaal/thuiscultuur	
	1. Ik laat het gebruik van thuistaal toe tijdens het spel, maar waak erover dat dit niet tot uitsluiting leidt.	1 2 3 4 5 6
	2. Kinderen herkennen in de ruimte hun thuiscultuur.	1 2 3 4 5 6

ORGANISATIE: DOELTREFFEN	Dagverloop	Schaal
	1. De opeenvolgende momenten van de dag en de duur ervan zijn afgestemd op de leeftijd en de behoeften van kinderen.	1 2 3 4 5 6
	2. Het dagverloop wordt herkenbaar gemaakt voor kinderen.	1 2 3 4 5 6
	3. Er is soepelheid in het dagschema met betrekking tot de behoeften van individuele kinderen.	1 2 3 4 5 6

	4. Er zijn nagenoeg geen momenten waarop kinderen hun tijd moeten doorbrengen met wachten.	1 2 3 4 5 6
	Specifiek toegespitst op thuistaal/thuiscultuur	
	1. Ik gebruik de thuistaal, pictogrammen en ander ondersteunend beeldmateriaal om het dagverloop herkenbaar te maken voor kinderen en ouders.	1 2 3 4 5 6

ORGANISATIE: DOELTREFFENDHEID	Taakverdeling/begeleiding	Schaal
	1. Ik ben altijd paraat en alert voor wat er gebeurt.	1 2 3 4 5 6
	2. Ik reageer vlot op wat er zich voordoet, in het belang van het kind.	1 2 3 4 5 6
	3. Als er meerdere begeleiders zijn, spelen we goed op elkaar in en zien de behoeften van de groep. Er is een optimale taakverdeling.	1 2 3 4 5 6
	Specifiek toegespitst op thuistaal/thuiscultuur	
	1. Ik let erop dat de thuistaal en -cultuur van meertalige collega's worden benut en ingezet.	1 2 3 4 5 6
	2. Ik benut en zet zelf mijn thuistaal en -cultuur in.	1 2 3 4 5 6

ORGANISATIE: DOELTREFFENDHEID	Groeperingsvormen	Schaal
	1. Bij het samenstellen van de groepen wordt er rekening gehouden met (goede en moeilijke) relaties tussen kinderen onderling en tussen de kinderen en de begeleiding.	1 2 3 4 5 6
	2. Bij gemengde groepen zijn er soms activiteiten per leeftijdscategorie.	1 2 3 4 5 6
	3. Uitwisseling tussen verschillende groepen wordt mogelijk gemaakt.	1 2 3 4 5 6
	4. Broers en zussen kunnen in dezelfde opvang terecht.	1 2 3 4 5 6
	Specifiek toegespitst op thuistaal/thuiscultuur	
	1. Ik ga bewust om met de thuistaal van kinderen wanneer er activiteiten in groepjes plaatsvinden.	1 2 3 4 5 6
	2. Ik zorg ervoor dat er voldoende afwisseling is voor kinderen in het gebruik van hun thuistaal en het Nederlands.	1 2 3 4 5 6

Notities

ⁱ Gebaseerd op *ZIKO (Zelfevaluatie-instrument voor welbevinden en betrokkenheid van kinderen in de opvang)*, Kind en Gezin, 2005. Aangepast door Sabine Mortier en Evita Willaert (Pedagogische Begeleidingsdienst Stad Gent, 2008).

Herwerking: Ayse İşçi en Sara Gielen, *Project Thuismaal*, Pedagogische Begeleidingsdienst Stad Gent, 2013.

